



**R. P. Sebast. Izquierdo Alcarazensis Soc. Iesv, svpremis
Inquisitionis Senatvs Censoris, Et Olim Complvti SS.
Theologiæ Professoris. Pharvs Scientiarvm**

Izquierdo, Sebastián

Lugduni, 1659

Quæst. 20. An dentur prædicabilia, seu prædicata aliqua transcendentia,
& qua ratione illa transcendant, quo pacto sint discernenda à non
transcendentibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95620](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95620)

QVÆSTIO XX.

An dentur predicabilia, seu predicata aliqua transcendētia; & quā ratione illa transcendunt, Et quo pacto sint discernenda à non transcendētibz.

- 368 **Q**uamuis predicabilia, prædicatave transcendētia ad aliqua capita ex recensitis, & explicatis in præcedentibus quæstionibus tandem sint referenda: quia tamen speciales aliquas difficultates habent non alienas ab instituto disputationis præsentis. Oportuit de illis in hac, & sequentibus quæstionibus speciatim tractare.
- 369 Porro prædicatum transcendens id vniuersè solet appellari, quod reperitur in omnibus, & singulis formalitatibus eius rei, cui conuenit siue cōueniat insuper aliis rebus, siue non item. Vnde triplex genus prædicatorum transcendētiū iuxta hanc cōmunem transcendētiæ acceptionem distingui potest. Alia enim sunt propria alicuius rei singularis, cuius tamen omnem omnino formalitatem transcendunt, vt sunt in Deo æternitas, immensitas, & similia. Alia conueniunt pluribus rebus, quarum omnes formalitates transcendunt, non tamen omnibus, vt sunt prædicatum accidentis, prædicatum substantiæ, & cætera huiusmodi. Alia denique conueniunt omnibus rebus, earumque formalitates transcendunt, vt sunt ens vniuersalissimè sumptum, & eius passiones.
- 370 Igitur Scotus in 1. dist. 3. quæst. 3. & dist. 8. quæst. 2. & in 2. dist. 3. quæst. 6. docet ens non includi in differentiis, naque in modis intrinsecis, quibus ad decem genera prædicamentorum Aristotelis determinatur, neque in suis propriis passionibus de quibus sentit esse positius, & reales formalitates, vt videre est in 2. dist. 3. quæst. 2. Tantumdemque subinde censet de cæteris huiusce generis prædicatis, quæ communiter transcendētia appellantur. Quo iure multi putant, Scotum raliū prædicatorum omnem transcendētiā negare quasi aliud genus transcendētiæ non detur præterquam per inclusionem prædicati transcendētis in illis formalitatibus; quas transcendere dicitur. Scotum sequuntur omnes Scotistæ, & quidam alij. Communis autem reliquorum sententia absolute pronunciat ens cuncta transcendere vsque ad vltimas differentias, tantumdemque censet de cæteris huius generis prædicatis Ita S. Thom. lib. 1. contra Gent. cap. 25. & quæst. 21. de verit. art. 1. & alibi. Fonseca lib. 4. Metaph. cap. 2. quæst. 3. Soar. plures alios referens dist. 2. Metaph. sec. 5. num. 16. Petr. Hurt. dist. 2. Metaph. sec. 4. Fran. Alfo. in log. dist. 13. sec. 6. Ouedo contr. 1. Metaph. pun. 4. Qui censet sententiam hanc locum habere, & veram esse in quauis opinione seu præscindente, seu non præscindente obiectiue. Arriaga verò dist. 11. log. sec. 3. subf. 3. solum existimat esse veram apud Præscindentes. In opinione verò non Præscindentiū, quam ipse sequitur, putat dicendum, ens non magis transcendere differentias; quam animal, aut quoduis aliud prædicatum superius. Vnde concedit num. 37, nulla esse prædicata transcendētia in rigore, quamuis ens, & similia ob suam maximam vniuersalitatem transcendētia appellari possint.
- 371 Pro exactā resolutione quæstionis suppono primò, duobus titulis dici posse aliquod prædicatum

transcendens. Primò, quia transcendit omnes, & singulas partes metaphysicas entis, cui conuenit; quales sunt formalitates eius solā ratione nostrā distinctæ, & hæc est communis, & magis vñtata transcendētiæ vsurpatio. Secundo, quia transcendit omnes & singulas partes physicas entis, cui conuenit, quando illud physicè est compositum ex partibus realiter inter se distinctis. Quæ transcendētiæ vsurpatio minus quidem est vñtata, sed non minore fortitan iure ibi postulat vñum.

Secundo suppono vñamuis dictam transcendētiā tribus modis factam exogitari posse. Primò per inclusionem prædicati transcendētis in subiectis, quæ transcendere dicitur. Secundo per adiectionem ad alia subiecta. Tertiò per identitatem cum illis. Et quoniam huiusmodi inclusio, adiectio, & identitas vel physica potest esse, vel metaphysica: ideo transcendētia vñuersè sumpta in physicam, & metaphysicam diuidēda veniunt, ita, quod illud prædicatum dicatur transcendere physicè, quod siue per inclusionem, siue per adiectionem, siue per identitatem physicam, & realem transcendit illud verò metaphysicè, quod transcendit per inclusionem, adiectionem, aut identitatem metaphysicam, hoc est, oriundam à ratione nostrā, seu modo concipiendi, idque, siue subiecta, quæ talia prædicata transcendunt, sint partes physicae, siue sint partes metaphysicae illius, aut illo eorum entium, quibus ea conueniunt.

Tertiò suppono, quoduis prædicatum, quouis ex dictis modis transcendens aut in concreto, aut in abstracto considerari posse, vel sumi. Quid autem concretum sit, quid abstractum satis superque a nobis est in superioribus explicatum.

Quarto suppono eos, qui censent non posse dari in transcendētibz conceptum commune ab inferioribus abstractum, vt sunt Caiet. Valq. & alij infra referendi quæst. 21. re verā, & propriè loquendo transcendētiā prædicatorum negare, quia solum admittunt transcendētiā nōminum, non item conceptum significatorum per nomina, sine quibus nomina ipsa prædicata transcendētia propriè dici non possunt, quia non tam nomina, quam conceptus per illa significati dicuntur propriè prædicata, & de ratione prædicati transcendētis est, vt vñum cum sit, omnibus, & singulis partibus, siue formalitatibus entis, quod transcendit conueniat. Quæ vñitas in transcendētiā metaphysicā de quā commemorati Auctores loquuntur; imò, & in plerisque reliquarum, quas nos recensuimus, alia ab vñitate vniuersalitatis esse non potest, vt ex dicendis apparebit. Itaque, qui solum nomen transcendētiū faciunt commune, in re plus negant prædicatorum transcendētiā, quam Scotistæ; nam hi solum transcendētiā metaphysicam per inclusionem negant; non alias citra dubium possibiles, vt etiam ex dicendis constabit. Stet igitur in præsentī quæstione de prædicatis transcendētibz, quæ verè talia sunt, nempe de conceptibus obiectiuis per nomina significatis sermonem esse: hi enim sunt, qui in communi, & propriā vocabuli acceptione prædicata transcendētia dicendi veniunt. His positis procedamus ad resolutionem quæstionis per singula transcendētiæ recensita membra diuisim.

Propositio 1.

Multoties transcendit prædicatum omnes omnino partes compositi physici per physicam identitatem.

Ut patet in omnibus compositis ex partibus homogeneis, quæ prædicata habent eo ipso sibi, & omnibus suis partibus per physicam identitatem communia. Ita prædicatum albedinis contractum ad totam albedinem, & ad omnes partes eius, de omnibus, & singulis verificatur per physicam identitatem, quia & tota albedo, & qualibet pars physice, & realiter est albedo.

Propositio 2.

376 Multoties etiam transcendit prædicatum omnes partes compositi physici per physicam adiectionem.

Quoties videlicet aliquod accidens homogeneum omnibus, & singulis partibus subiecti aliquid conuenit physice, ita transcendit albedo omnes, & singulas partes quantitatis; cui inhæret, quia de omnibus, & singulis prædicatur verè, siue per modum actus, siue in concreto; omnes quippe albescent siue sunt albae per albedinem sibi adiectam.

Propositio 3.

377 Stando in sententiâ satis communi de compositione continui ex partibus in infinitum diuisibilibus; atque adeo unitis per infinita indiuisibilia, prædicatum datur transcendens per inclusionem physicam omnes, & singulas partes compositi physici. Negato verò ut impossibili huiusmodi compositionis genere, tale prædicatum transcendens impossibile est.

Secunda pars propositionis ostenditur: quia si partes compositi physici non sunt diuisibiles in infinitum, partes, à quibus primò incipit compositio eius, & in quas vltimò illud resoluibile est, indiuisibiles erunt, ut constat; & consequenter incapaces, ut in ipsis aliquid per inclusionem physicam includatur, ut etiam est notum: ergo repugnat prædicatum transcendens per inclusionem physicam omnes, & singulas partes talis compositi.

378 Prima etiam pars propositionis conspicua est: quia prædicatum vnionis in omnibus omnino, & singulis partibus compositi reperitur physice inclusum stando in eâ sententiâ: quia nulla est omnino compositi pars, quæ physice non componatur ex aliis mediâ aliquâ vnione, quæque subinde vnionem aliquam physice non includat in se. Suppono itaque vniones, quæ tales, iuxta dictam compositionem sub nomen partium non venire. Si enim venirent, cum illæ sint indiuisibiles, inepreque subinde ad quidpiam physice includendum, fieret utique iuxta doctrinam numero præced. ut neque in sententiâ dictâ esset possibile prædicatum per physicam inclusionem transcendens omnes omnino partes compositi physici. Loquor etiam de prædicato non formaliter, sed fundamentaliter sumpto: nam loquendo formaliter secundum nostrum modum concipiendi, & iudicandi, prædicatum, de quo tractamus, non conuenit subiecto per inclusionem physicam; sed per adiectionem metaphysicam, quia concipitur per modum actus, ut constat ex vniuersali doctrinâ dictâ disp. 2. q. 4. & disp. 8. q. 1. Quod tamen ad institutum præsens parum interest, aut nihil.

379 Fateor quidem ex huiusmodi transcendentia, quâ prædicatum vnionis per inclusionem physicam transcendere dicimus omnes omnino partes
Pharus Scientiarum, Tom. II.

continui, suppositâ dictâ sententiâ, vnum ex potissimis argumentis desumi, quibus sententia ipsa, quam supponimus, impugnetur. Sic enim argui potest. Et pono iuxta sententiam dictam nihil aliud esse in hoc calamo præter partes, & vniones, quibus illæ vnionitur; nam licet sint etiam aliqua indiuisibilia terminatiua ea ad argumentum faciendum nihil interfunt; proindeque suppono ea non esse; & sic argumentum efformo. Vel præter omnes omnino vniones huius calami restat insuper in illo aliquid aliud, vel nihil restat? Si nihil, calamus ex solis vnionibus coalescet, contra suppositionem. Si aliquid: id in se nullam includit vnionem, etiam contra suppositionem: quia præter omnes omnino vniones nulla restare potest vnio, ut constat: restaret autem, si in eo quod præter omnes restat, aliqua vnio includeretur. Confirmatur primò. Pone iudicium circa dubium possibile de existentia omnium omnino vnionum huius calami præscindens ab omni alio obiecto. Tum sic: aut posito tali iudicio ignoratur aliquid de calamo, aut nihil? Si nihil, ergo calamus solis vnionibus constat. Si aliquid: id nullam vnionem claudat necesse est; quia si id, quod profus manet incognitum per tale iudicium, clauderet aliquam vnionem, hæc simul esset cognita, & incognita per tale iudicium, quæ sunt contradictoria. Confirmatur secundo. Aut collectio omnium vnionum calami est idem adæquatè cum calamo, & sic iterum calamus constabit solis vnionibus: aut solum in adæquatè; & sic erit in calamo aliquid, à quo adæquatè distinguatur talis collectio vnionum, quod subinde pars erit carens omni vnione, contra suppositionem. Repugnat enim distinguere aliquid ab alio adæquatè, quin distinguatur adæquatè ab aliquo contento in illo: nam distinctio, & identitas inadæquata necessariò est includentis ab incluso, ut constat: inclusum autem nullam aliam habet identitatem cum includente præteream, quam habet secum: ergo præter hanc quidquid distinctionis restat, adæquata distinctio est: ergo quidquid est in includente præter inclusum ab ipso incluso necessariò distinguitur adæquatè.

Hæc argumenta, & alia huiusmodi, me quidem iudice, satis vrgentia non meam propositionem impugnant, quæ hypothetica est, sed sententiam in eâ suppositam, quæ mihi quidem difficillima est intellectu, nisi in aliquo bono sensu dicatur continuum ita esse diuisibile in infinitum, ut partes, quas de facto habet, non actu sed potestate solum sint infinitæ. Id quod expressit Arist. lib. 8. Physic. cap. 8. text. 68. sæpèque alibi, & cum eo S. Th. variis in locis. Ita enim fiet, ut tandem sit confitendum continuum ex partibus physice indiuisibilibus esse compositum, atque ita impossibile esse prædicatum transcendens omnem partem compositi per inclusionem physicam, iuxta secundam partem propositionis nostræ. Cæterum hic locus non est resoluendi hanc difficultatem de compositione continui; præstabo id, Deo dante, suo loco. Ob id conditionatè tantum loquutus sum in propositione.

Propositio 4.

Per identitatem metaphysicam benè potest aliquod prædicatum transcendere partes compositi physici omnino similes, & æquales. Reliquas verò minimè.

H Sermo

Sermo est de identitate metaphysicā adæquatā, nam, quæ inadæquata est, sub aliud membrum cadit diuisionis superius factæ, nempe sub inelusionem. Est autem identitas metaphysica ea, quæ conceptus obiectiui nostri intellectus formaliter, seu per rationem nostram identificari dicuntur, quo sensu dicimus vnamquamque formalitatem non solum realiter, & physicè, sed etiam formaliter, & metaphysicè esse indistinctam à se ipsā. Tum definitionem formaliter esse idem cum definito &c.

382 Igitur prior pars propositionis inde mihi probanda venit; quia cenſeo prædicatum specificum specie logicā, quale est, quod abſtrahitur ab indiuiduis prorsus inter se similibus, & æqualibus, adæquatè posse identificari formaliter cum singulis ipsis indiuiduis, dum ad illa contrahitur, quin detur in eis duplex formalitas, akera speciei, altera differentie indiuidualis intrinsecæ, quod euenit, quoties tale prædicatum ab indiuiduis est abſtractum, seu potius ex eis adunatum citra præcisionem à differentiis iuxta doctrinam datam *suprà quest. 14.* Quo posito eiusmodi prædicatum specificum abſtractum à partibus compositi physici omnino similibus, & æqualibus per identitatem metaphysicam adæquatam dicitur partes ipsas transcendere, dum ad illas mente nostrā contrahitur, vt satis est notum.

383 Secunda autem pars propositionis ex contrario fundamento probatur; nempe quia prædicatum abſtractum à partibus compositi physici vel dissimilibus, vel inæqualibus non potest non saltem logicè genericum esse: de ratione autem generis est componere speciem simul cum differentiā specificā, atque adeo inadæquatè dumtaxat cum ipsā specie identificari: nequit igitur per adæquatam identitatem metaphysicam suas species, & consequenter neque earum indiuidua transcendere.

384 Ex his colligo primò apud eos, qui censent non posse non componi indiuiduum ex prædicato specifico, quodcumque illud sit, & ex differentiā indiuiduali intrinsecā æquè ac ex prædicato generico, & ex differentiā specificā componitur species; vniuersaliter esse impossibile prædicatum transcendens per metaphysicam identitatem, de quā tractamus, aliquas partes compositi physici, quæcumque illæ sint.

385 Secundo colligo etiam apud nos esse impossibile prædicatum transcendens pariter omnes partes compositi physici habentis plures, quàm duas indiuisibiles: quia ubi dantur plures, non possunt non aliqua saltem esse inæquales, quas proinde nullum poterit prædicatum modo dicto transcendere, vt constat ex dictis.

386 Hic tamen oportet aduertere, ne aliqua æquiuocatio subrepat, cum dicimus aliquod prædicatum transcendere per identitatem aut physicam, aut metaphysicam, non loqui nos de identitate formali, quæ prout à nobis concipitur, distincta formalitas est ab extremis identificatis, cum sit quidam actus aut rectus, quo vnum extremum dicitur esse aliud, aut circularis, quo vnum dicitur esse ipsummet iuxta doctrinam datam *suprà disp. 2. quest. 4. & disp. 8. quest. 2.* de huiusmodi quippè identitate formali, quod ad rem attinet, vt de quādam formalitate aliis adiuncta philosophandum est; proindeque si sit transcendens per metaphysicam adiectionem erit transcendens; sed loquimur de identitate fundamentali indistinctā penitus ab eo, quod secum est idem aut physi-

cè, si physica sit, aut metaphysicè seu prout in mente nostrā obiectiue, si sit metaphysica.

Propositio 5.

Per metaphysicam adiectionem bene possunt aliæ quæ prædicata transcendere omnes omnino partes cuiusvis compositi physici.

Quia nullæ sunt partes compositi physici, quæ non habeant aliquas passiones metaphysicas sibi communes. De ratione autem metaphysicæ passionis est formaliter superaddi, & adici subiectis, quorum passio est, vt ex dictis in superioribus liquet, ampliùsque ex dicendis patebit. Adde prædicatum entis, & alia huiusmodi vniuersalissima, quæ per metaphysicam adiectionem transcendunt omnes omnino rerum omnium formalitates, vt videbimus *propos. 11.* eo ipso non posse non per similem adiectionem transcendere omnes, & singulas cuiuslibet compositi physici partes, vt potè, quæ res quædam sunt formalitatis constantes.

Dices, passiones, & quæuis prædicata metaphysicè dumtaxat distincta à re, cui conueniunt, & si aliis eiusdem rei formalitatibus metaphysicè possint adici; at toti rei physicè sumptæ (qualiter partes compositi physici in præsentī propositione à nobis sumuntur) nequaquam posse, cum tales physicè aut metaphysicè etiam præcontineant in se eiusmodi passiones, & prædicata sibi identificata realiter. Respondeo primò, sæpè prædicatum contentum in subiecto fundamentaliter, formaliter in eo non contineri; atque ita bene posse formaliter ei superaddi. Quo pacto fieri potest vt partes compositi physici apprehensa ex parte subiecti, quod totum, quod realiter sunt fundamentaliter tantum contineant prædicatum, quod eis superadditur formaliter, iuxta doctrinam à nobis traditam *disp. 2. quest. 4. & disp. 8. quest. 2.* Respondeo secundò ex modo, quem nos iudicandi habemus, semper superaddi prædicatum, aut aliquid prædicati subiecto tamen illud ipsum formaliter intra subiectum contineatur: quo casu etsi prædicatum non adiciat subiecto formalitatem à præcontentā in ipso diuersam, adicit tamen formalitatem à præcontentā distinctam per quādam multiplicationem eiusdem, vt iam in superioribus non semel explicui, & nominatim *disp. 13. quest. 10.*

Propositio 6.

Per metaphysicam inclusionem aliqua prædicata transcendunt omnes, & singulas partes cuiusvis compositi physici.

Est clarum: quia prædicata omnia generica, quæ citra dubium omnes habent in se contenta, metaphysicè includuntur in illis; de quo nullum est dubium.

Propositio 7.

Quælibet cuiusvis entis siue creati, siue increati formalitas prædicatum est transcendens per physicam identitatem omnes eius entis formalitates. Per physicam verò inclusionem, vel adiectionem tale esse non potest.

Vtrique pars propositionis certissima est tam sententiā præscindentiū, quàm non præscindentiū obiectiue: quia in omni sententiā, quælibet cuiusvis entis formalitas quomodolibet supra physicè & identificata cum reliquis omnibus eiusdem entis forma

formalitatibus, de eisque subinde in sensu physico identico verè prædicabilis est. Nec physicam inclusionem, aut adiectionem desiderantem distinctionem realem comparatione illarum subire potest.

Propositio 8.

391 Quæcumque per physicam adiectionem conveniunt cuilibet enti siue increato siue creato, ea prædicata sunt transcendentia per adiectionem physicam omnes, & singulas talis entis formalitates. Per adiectionem verò physicam, simul & metaphysicam, quædam eorum transcendunt illas, quædam verò non item. Neutra tamen valent ipsas transcendere per physicam identitatem, aut inclusionem.

Ponamus exemplum in Deo, & idem, quod ad rem attinet, de quovis ente creato iudicium esto. Dico itaque prædicata creatis, & Mundo coexistentis, quæ creationem, & existentiam Mundi distinctam à divinâ substantiâ physicè adiciunt Deo; per physicam adiectionem transcendere omnes divinas formalitates, quatenus de omnibus in sensu physico, & materiali verè dicuntur: quia seclusâ distinctione virtuali, quæ hic non interuenit, nullum prædicatum potest vni formalitati Dei, & non reliquis physicè convenire, ut constat. Deinde dico prædicatum coexistentis Mundo per physicam simul, & metaphysicam adiectionem transcendere omnes formalitates divinas: prædicatum verò creatis minime: quia primum de omnibus, & singulis formalitatibus Dei est prædicabile, non solum in sensu physico, & materiali, sed etiam in metaphysico, & formali. Secundum verò non item; eo quod nulla formalitas Dei, quæ non sit coexistens Mundo in sensu formali. Cum tamen sola Omnipotentia in sensu formali sit creans, Quæ autem prædicata in sensu solum physico, & materiali, & quæ in formali, & metaphysico prædicari dicantur, asserimus explicatum est *suprà disp. 2. q. 4.* Per quæ prima, & secunda pars propositionis datæ manent probatæ. Tertiâ autem probatione non eget, cum sit certissimum ea, quæ physicè distinguuntur à divinâ substantiâ, nec posse identificari physicè, nec physicè includi in omnibus formalitatibus eius. Porro prima, & tertia pars propositionis in omni sententiâ de præcisionibus locum habet, ut constat. Secunda verò alioquin apud omnes certa cum substantiâ non præcipientium malè coheret, ut ex dicendis in sequentibus apparbit.

392 Solum restat rationem reddere, cur prædicatum coexistentis Mundo omnibus formalitatibus divinis conveniat formaliter, & metaphysicè. Prædicatum verò creatis soli formalitati Omnipotentia; non reliquis. Dico id ex diversitate naturæ, seu quiditatis tum talium prædicatorum, tum formalitatum Dei nasci. Nulla quippe est divina formalitas, quæ ex suo quiditativo conceptu, provt à reliquis distinctio non sit existens, atque adeo coexistens Mundo, suppositâ Mundi existentia, cum tamen soli formalitati omnipotentia; conveniat ex conceptu proprio creare. Quod ut uniwersalius exponam regulamque præscribam ad dignoscendum, quæ prædicata sint transcendentia metaphysicè, quæ verò non item. Noto, quemadmodum in physicis quædam sunt passiones, & accidentia, quæ alicui alicuiusve rebus conveniunt physicè, reliquis verò minime; quædam, quæ aut pluribus rebus, aut etiam omnibus conveniunt propter diversitatem scilicet naturæ, tum rerum, tum accidentium, & passionum.

Pharus Scientiarum, Tom. II.

Ita patitur in metaphysicis quædam sunt passiones, & accidentia, quæ alicui, alicuiusve eiusdem rei formalitatibus, non verò reliquis conveniunt metaphysicè: quædam verò, quæ omnibus propter diversitatem videlicet conceptuum, siue quiditativum tum formalitatum ipsarum, tum accidentium, & passionum. Passio igitur, vel accidens conveniens metaphysicè omnibus, & singulis eiusdem entis formalitatibus prædicatum est talis entis transcendens metaphysicè; secus verò passio, vel accidens alicui solum, vel aliquibus formalitatibus; non tamen omnibus. Porro tunc aliqua passio, vel accidens alicui formalitati dicitur metaphysicè, formaliterque convenire, quando ita illam afficit, aut denominat, provt à reliquis contradistrictam formaliter, ut eam nihilominus afficeret, aut determinaret, etiam si ipsa persistente, alia per impossibile desinerent esse, aut non persisterent.

393 Quæ quidem regula generalis est tam pro prædicatis adicientibus aliquid physicè supra formalitates, de quibus dicitur, cuiusmodi sunt ea, de quibus egimus in præsentī propositione, quàm pro prædicatis nihil adicientibus physicè; sed tantum metaphysicè, & per rationem, qualia sunt, de quibus in sequentibus. Ita prædicatum coexistentis Mundo ideo est transcendens comparatione Dei quia ita illud, suppositâ Mundi existentia, singulis Dei formalitatibus convenit ex proprio conceptu, ut de qualibet sit verum per locum intrinsecum, fore eam nihilominus Mundo existenti coexistentem, etiam si per impossibile reliquis deficientibus, ipsa dumtaxat permaneret. Prædicatum verò creatis ideo non est transcendens; quia ita soli dumtaxat Omnipotentia; convenit ex proprio conceptu, ut verum sit per locum intrinsecum Deum non creaturum, si retentis reliquis formalitatibus, sola illi Omnipotentia per impossibile deficeret.

394 Observandum tamen est primò prædicata metaphysicè transcendentia rarè esse accidentia formalitatum, quas transcendunt; ut plurimum enim sunt earum passiones. Et quoniam passionum alia sunt immediata, & per se notæ; alia remota, & per aliud notæ, seu noscibiles; Observandum secundò est ex prædicatis transcendentibus alia esse per se immediatè iudicabilia de formalitatibus, quas transcendunt, solis terminis apprehensis: quo iure tales formalitates apprehensæ fundamentum præbere dicuntur ad talia iudicia faciendâ, & ex prædicatis quidem metaphysicè transcendentibus pleraque haud dubiè sunt huius generis, quia ut plurimum sunt conceptus valde uniwersales, & noti. Alia nihilominus esse possunt non immediatè iudicabilia à nobis, sed solum beneficio discursus ad quæ subinde iudicanda non dicuntur fundamenta per se præbere subiecta eorum apprehensa. En regulam, per quam deprehendes quænam prædicata tum divina, tum creata sint transcendentia, & quæ non item.

Propositio 9.

395 Impossibile est in omni sententiâ, quòd aliquod prædicatum transcendat omnes formalitates diversas eiusdem entis per metaphysicam identitatem.

Sermo est de identitate metaphysicâ adæquatâ, iuxta notationem præmissam *proposit. 4.* Propositio autem est certissima: quia in quavis sententiâ seu præcendente, seu non præcendente obiectivè, nulla formalitas singularis potest idèritate adæquatâ cū reliquis eiusdem entis ab ipsâ, & inter se diversis identificari formaliter, seu metaphysicè quandoquidè

H 2 omnes

omnes formalitates diuersæ eo ipso sunt inter se distinctæ formaliter, seu per rationem nostram; vt constat. Deinde prædicatum commune abstractum à diuersis formalitatibus eiusdem; ~~is~~ non potest non esse genericum; quia, quæ diuersa sunt non solum numero, sed etiam specie distinguuntur; & prædicatum genericum nequit cum singulis speciebus, & indiuiduis specificis identificari formaliter identitate adæquatâ, vt etiam est notum. Igitur in quauis sententiâ nulla est possibilis formalitas aut singularis, aut communis, quæ per identitatem metaphysicam transcendat omnes formalitates diuersas eiusdem entis.

396 Loquor autem in propositione dumtaxat de formalitatibus diuersis, hoc est, inter se dissimilibus, aut etiam inæqualibus; quia huiusmodi ferme sunt omnes, quæ in singulis entibus censentur. Si quæ tamen nonnunquam fuerint omnino inter se similes, & æquales respectu harum, bene poterit esse prædicatum transcendens per metaphysicam identitatem. Tale enim erit conceptus communis specificus ab eis abstractus citrà omnem præcisionem à differentiis numericis, iuxta doctrinam datam in simili *proposit. 4.*

Propositio 10.

397 In sententiâ non præscindendum impossibile est, quòd aliquod prædicatum transcendat omnes eiusdem entis formalitates per purè metaphysicam adiectionem.

Dico purè metaphysicam, vt excludam modò adiectionem physicam, simul & metaphysicam, de quâ egi *prop. 8.* Ratio autem propositionis conspicua est: quia adiectione purè metaphysica dumtaxat valet reperiri inter conceptus per solam rationem distinctos, quod enim ab alio non per solâ rationem sed realiter distinctum est, non sanè purè metaphysicè, sed physicè insuper dicitur adici illi, si semel adiciatur; sed apud non præscindentes prædicatum, quod transcendens vocatur secundum id, quod dicit in recto, idem omnino est ac subiectum, quocirca quoad id præcisè non potest dici subiecto adici, quia idem sibi ipsi, quâ ratione est idem sibi, adici non potest, vt constat; secundum id verò, quod connotat in obliquo, siue id sit diuersa cognitio, siue diuersum medium cognoscendi, siue diuersum cuiusvis alterius generis connotatum, realiter ab ipso subiecto distinctum est, vt ipsi non præscindentes ponunt; atque adeo per solam rationem subiecto adici non potest: ergo absolute in sententiâ non præscindendum transcendentia prædicatorum per adiectionem purè metaphysicam impossibile est.

398 Adde nec fieri posse in eorum sententiâ, vt aliqua prædicata præ aliis sint transcendentia adhuc per adiectionem physicam simul & metaphysicam. Nam cum in eorum sententiâ subiectum omnium prædicatorum, quæ eidem rei reali conueniunt, idem conceptus sit obiectiuus, quantum ad id, quod dicit in recto, & cui prædicata conueniunt, quidquid sit de extrinsecis connotatis, efficitur omnia prædicata adiectiua, quæ eidem rei reali conueniunt, de eodem omnino subiecto, eodemque omnino modo verificari; atque ita vel omnia pariter, vel nulla transcendentia per adiectionem physicam simul & metaphysicam dicenda esse. De quo iterum redibit sermo *propositione duodecima.*

Propositio 11.

Secundum meam, & communem præcisionem obiectiuarum sententiam plurima dantur prædicata, quæ omnes omnino formalitates eiusdem entis tam increati, quàm creati transcendunt per purè metaphysicam adiectionem.

Pro hac propositione aduoco omnes Doctores citatos *num. 370.* qui transcendentiam metaphysicam entis, aliorumque huiusmodi prædicatorum admittunt, nam licet plerique eorum videantur supponere eam per inclusionem fieri, saltem in illa adstruenda, quocumque modo fiat, nobiscum conueniunt, & fortasse interpretari poterunt de inclusione solum fundamentali, quo à nostrâ sententiâ non discrepabunt. A quâ quidem neque Scotistæ dissentiant, quia solum negant, & quidem iure iuxta dicenda postmodum, metaphysicam transcendentiam entis vsque ad vltimas differentias per inclusionem, per adiectionem verò nequaquam iuxta sua principia negare possunt.

Probo ergo propositionem primò: quia plurima sunt prædicata, quæ non solum in sensu reali; sed in formali, & metaphysico verificentur de omnibus, & singulis formalitatibus eiusdem entis siue increati, siue creati, à quibus realiter sunt distincta, adeo, vt si per impossibile quælibet talium formalitatum, aliis pereuntibus permaneret, affecta nihilominus talibus prædicatis persisteret, siue illa sibi retineret annexa. Hoc autem ipsum est transcendere eiusmodi prædicata dictas omnes formalitates metaphysica transcendentia, iuxta regulam supra statutam *proposit. 8.* Quod autem transcendentia ista per adiectionem fiat, ex doctrinâ traditâ à nobis *disputatione secunda, questione quarta, & disputatione octaua, questione secunda,* & sæpe alias repetita de modo nostro indicandi, ac prædicandi manifestè monstratur. Cum enim omne prædicatum significabile per verbum, cuiusmodi sunt transcendentia omnia, per modum actus & instar cuiusdam exercitij subiecti, cui attribuitur, concipiatur à nobis, nequit non illud ex conceptu suo esse quid superadditum, & adiectum ipsi subiecto, quod est euenire illi per adiectionem, quæ purè metaphysica erit, quando prædicatum, & subiectum per solam rationem distincta sunt. Vide id in prædicato entis, seu potentis existere quod per verbum *possum* significabile est. Dum enim dicimus *rationalitas potest existere*, non potest non potentia ad existendum concipi vt actus adiectus rationalitati, cui subinde etiam adicitur, cum conformatus in participium per verbum substantiuum *esse* ipsi attribuitur, vt cum dicimus *rationalitas est potens existere*, siue *est ens.* Huiusmodi enim participia, vel nomina semper sumuntur adiectiue vt possint de subiecto verificari in sensu reali, & formali, vt constat ex doctrinâ etiam tradita in citatis *disputationibus.* Tantumdemque censendum est de reliquis huiusmodi transcendentibus prædicatis. Dari autem plurima eorum tum in Deo, tum in creaturis manifestum est. Quia talia sunt in Deo immensitas, æternitas, necessitas, & similia: in creaturis, atque etiam in Deo potentia ad existendum, bonitas, veritas, &c. Nulla quippè est formalitas Dei, cui ratione sui, & propterea ab aliis condistincta non conueniat esse vbique, esse ab æterno, necessitè existere, &c. Sicut nulla est formalitas, aut

aut Dei, aut creaturæ, cui pariter ratione sui non conueniat posse existere, esse bonam, esse veram &c. Quod vel ex terminis ipsis facis superque notum est.

401 Secundò probatur propositio. Quia de aliquibus saltem predicatis adeo euidens est omnes & singulas formalitates rerum transcendere, vt neque Scotistæ, nec alij quipiam negare id poterunt, si semel eis statuatur transcendentiam aliter fieri, quàm per metaphysicam inclusionem; quoniam hanc solum tanquam impossibilem negant, quicunque transcendentiam prædicatorum metaphysicam negant, vt iam notauimus. Ergo cum propositio nostra non de transcendentia per inclusionem, sed per adiectionem loquatur, nullo prætextu poterit quispiam eirefragari. Etenim euidentiissimum est, quamlibet cuiusvis entis formalitatem non fictitiam ex proprio conceptu, & ratione sui, nullaque aliarum ratione habita, cum quibus identificatur esse possibilem, esse veram, esse perfectionem &c. Similiter de quauis formalitate Dei, supposito, quod sit Dei, euidens esse eam per se & ratione sui æternam, immensam, bonam, &c. Et confirmari potest; quia certum est in scientiis humanis primam passionem metaphysicam conceptui essentia esse annexam, conceptui autem primæ secundam, secundæ autem tertiam &c. eo quod aliquæ formalitates præ aliis cum aliquibus connexæ sunt metaphysicè ex proprio conceptu, & ratione sui, quemadmodum in rebus physicis aliquæ præ aliis cum aliquibus physicè connectuntur. Igitur sicut in physicis sæpe sunt res, cum quibus alia plures, aut omnes aliquis generis, aut absolute omnes physicè ratione sui connectuntur; ita in metaphysicis nihil verat, quominus sæpe sint prædicata, cum quibus omnes & singulæ alicuius entis, aut alicuius generis entium, aut absolute omnium formalitates metaphysicè connectantur per se immediate, siue ratione sui; atque ita talia prædicata talibus formalitatibus per se & formaliter conueniant. Quod ipsum est prædicata huiusmodi transcendentia metaphysicè esse. Quod autem eorum transcendentia, siue transcendens conuenientia, seu prædicatio per adiectionem metaphysicam fiat, tum ex modo nostro prædicandi nuper commemorato constat. Tum quia illa nec per identitatem metaphysicam, vt constat ex propositione 9. nec per inclusionem, vt constabit ex propositione 12. & 13. possunt transcendere; aliud autem genus metaphysicæ transcendentia ex cogitabile non est, vt liquet ex totâ hac questione.

402 Tertiò, probatur propositio; quia illud euidentiissimum axioma, quodlibet est, vel non est non solum de quolibet ente adæquato, & in sensu reali, sed de quolibet cuiusvis entis formalitate, & in sensu formali verificatur, vt apud omnes est in confesso. De quolibet enim excogitabili conceptu obiectiuo non potest non verificari in omni sensu reali, & formali quoduis disunctum quorumuis prædicatorum sibi contradicentium, eo ipso, quod inter duo contradictoria non datur medium, propterea præfatum axioma statuitur. Ergo imprimis quoduis disunctum contradictoriorum prædicatum transcendens est omnem omnino cuiusvis entis formalitatem, quæ transcendentia vagè saltem metaphysica erit, quando alterum ex contradictoriis à formalitatibus, de quibus ipsorum disunctum prædicatur, realiter disinctum non est. Deinde, quia, quo sensu de quouis subiecto verificatur contradictorium disinctum,

Pharus Scientiarum, Tom. II.

eodem de subiecto ipso debet alterum contradictorium determinatè verificari; eo quod ex duobus contradictoriis necesse est alterum esse, & alterum non esse determinatè: ideo quoties contradictorium negatiuum in sensu formali de omnibus formalitatibus eiusdem entis falsificatur, vt sæpe fit: non potest non positium de eisdem formalitatibus in sensu formali verificari, atque adeo illas omnes transcendere metaphysicè, si realiter ab illis disinctum non est. Sic quia de omnibus, & singulis formalitatibus diuinis falsificatur in sensu formali non esse ubique, de eisdem in eodem sensu verificatur esse ubique, quod est prædicatum positium immensitatis illas omnes transcendere, quod pariter euenit in aliis huiusmodi. Fieri autem transcendentiam istam per adiectionem satis superque ex dictis liquidum est.

Verum contrà doctrinam propositionis oppositi potest, sequi ex illâ in formalitatibus transcendentibus dari progressum in infinitum. Nam si rationalitas, exempli gratia, est ens per potentiam ad existendum ipsi metaphysicè adiectum, eadem rationalitas vt præcisa à tali potentia erit pariter ens per aliam, & vt præcisa ab hac per aliam, & sic in infinitum. Similiter quauis potentia ad existendum erit ens per aliam sibi superadditam, & hæc per aliam, & sic sine fine. Id namque iuxta doctrinam stabilitam fert secum noster modus indicandi per adiectionem prædicati ad subiectum. Respondeo primò hoc argumentum etiam contra transcendentiam metaphysicam per inclusionem militare, atque adeo ab omnibus esse soluendum. Nam si rationalitas est ens per rationem entis in se inclusam, si semel hanc à rationalitate præcindas, alia ratio entis in rationalitate manebit inclusa, & hæc præcisa alia, & sic in infinitum. Similiter quauis ratio entis per aliam in se inclusam erit ens, & hæc per aliam, & ita deinceps sine fine. Progressio autem infinita per inclusionem longè maiorem difficultatem præ se fert, quàm progressio infinita per adiectionem vt in continuo diuisibili in infinitum, vbi solum illa habet locum, iuxta dicta *proposit. 3.* cernere licet. Respondeo secundò progressum infinitum duntaxat syncategorematicè, ita quod multitudo partium actu existentium semper finita sit, augibilis tamen sine fine, absque illo inconueniente admittetiam in rebus realibus. Tale autem vt summum est, quod probat argumentum factum in formalitatibus transcendentibus, vnde nihil infert absurdum. Respondeo tertiò ne syncategorematicè quidem posse in infinitum multiplicari in mente nostrâ formalitates transcendentis, posito, quod illa multiplicentur, propterea argumentum factum præterdit, ita vt dato quouis earum numero, alius maior de facto dabilis sit. Quia intellectus noster pro hoc statu certam duntaxat quantitatem obiecti siue continuum, siue discretam potest simul cognitione complecti; ita, quod si aliquid addatur ab vno latere, tantumdem detrahi ab alio necesse sit, vt explicuimus, & ostendimus *disput. 1. quæst. 2. & 3.* Denum respondeo quartò formalitates, quæ in casibus argumenti, & similibus possunt ab intellectu nostro sine fine multiplicari, solum numericè distingui, atque adeo æquiualeenter esse eandem in ordine ad scientiam rerum, vnde extrahuntur, quia non tam ex ipsarum meritis, quàm ex nostro concipiendi modo ducunt originem. Ex quibus patet huius-

cemodi formalitatum transcendentium progressus in infinitum syncategorematicè tantum, & nostro intellectui pro hoc statu connaturales esse, & nullum omnino secum incommodum ferre, prout iam etiam in *superioribus* à nobis sæpe dictum est.

Propositio 12.

404 In sententiâ non præscindentium impossibile est, quòd aliquod prædicatum transcendat omnes eiusdem entis formalitates per metaphysicam inclusionem.

Est clarum: quoniam apud non præscidentes omnes, & singulæ formalitates eiusdem entis quantum ad id, quod dicunt in recto, idem omnino sunt metaphysicè, quantum ad ea verò, quæ dicunt de connotato, quæcumque illa sint, realiter & adæquatè inter se distinguuntur. Ergo impossibile est, ut vna formalitas in reliquis omnibus eiusdem entis claudatur metaphysicè, prout requiritur ad transcendentiâ, de quâ tractamus: quia neque idem omnino in se ipso, neque distinctum realiter in distinctis à se realiter, & adæquatè, metaphysicè claudi potest, vnde est notissimum. Confirmatur primò, quia negantes præcisiones obiectiuas eo ipso dicunt distinctionem formalitatum à ratione oriundam non ex parte obiecti, sed ex parte solum actus se habere; ita, quòd conceptus obiectiuus omnium profus sit idem, cognitus tamen diuersis modis se habentibus ex parte cognitionis, hoc est, diuersis cognitionibus. Sed neque vna cognitio includi potest metaphysicè in reliquis ad idem obiectum terminatis, neque vnus, & idem conceptus obiectiuus in se ipso. Igitur apud non præscidentes impossibile est, ut vna formalitas in reliquis eiusdem entis claudatur metaphysicè. Confirmatur secundo: quia si nomen *immensitas*, & cætera omnia, ac singula nomina Dei totum, quod Deus est re ipsâ significant, quæcumque dicantur illa insuper connotare extra Deum, impossibile est, ut attributum immensitatis per inclusionem metaphysicam transcendat alia Dei attributa; quia nec Deus integer in se toto, nec connotatum immensitatis in omnibus omnium attributorum Dei connotatis potest includi metaphysicè, ut constat.

405 Dicent non præscidentes, contra quos hæc propositio militat, transcendentiam metaphysicam iuxta sententiâ suam in eo consistere, quòd nequeat tota res cognosci in ordine ad alia extrinseca connotata, quin cognoscatur simul in ordine ad illud, quod constituit prædicatum transcendens, bene tamen vice versâ. E.g. entitas hominis nequit cognosci in quantum potens rationali, hoc est, relate ad connotatum rationalis, quin cognoscatur in quantum potens existere, id est, relate ad connotatum entis. Bene tamen è contra; & ideo formalitas entis transcendit formalitatem rationalis, sed non è conuerso. Ita philosophantur Quiedo *contr. 1. Metaphysica, punct. 4. num. 6.* cum Hurt. *disp. 9. Log. sect. 4. subf. 5.* & alij Recentiores.

406 Sed contra primo. Quia, ut constat ex dictis, hæc non est transcendentia per inclusionem metaphysicam, ut ipsi passim supponunt dicentes prædicatum entis, & alia huiusmodi formaliter includi, & imbibri in differentiis.

407 Contra secundo: quia iuxta sententiâ ipsorum conceptus entis, seu potentis existere nequit habere pro connotato existentiam, ut aliqui eorum videntur supponere, veporè indistinctam realiter

à potentia existendi. Connotatum autem conceptus entis reperti in principio ratiocinandi non posse esse existentiam discursus, ut dicit Quiedo, palam est: quia cum conceptus entis in omnibus rebus, in omnibusque formalitatibus, quibus conuenit, debeat esse eiusdem rationis, ut censet ipse Quiedo, in omnibus debet habere idem connotatum. Constat autem in aliis rebus, in aliisque formalitatibus conceptum entis non connotare existentiam discursus, imò neque existentiam effectus ut sic, quia non omnes habent effectus, neque existentiam connotati ut sic, quia non omnes connotant quidpiam existens, & plures nihil omnino connotant, ut pluribus coniecimus *suprà disp. 13. quest. 9.*

Contra tertio: quia prædicatum entis, & alia huiusmodi, non connotatis rerum extrinsecis, sed intrinsecis earum conceptibus conueniunt, & attribuuntur, dum de omnibus, & singulis talium rerum formalitatibus verificantur, & prædicantur, ut constat. Prædicatum enim entis non ideo dicitur omnes hominis formalitates transcendere, quia in omnibus hominis extrinsecis connotatis; sed quia in omnibus hominis intrinsecis, & identificatis conceptibus reperitur formaliter. Sicut prædicatum immensi non ideo dicitur transcendere omnes formalitates Dei, quia in omnibus Dei extrinsecis connotatis; sed quia in omnibus Dei intrinsecis, & secum identificatis conceptibus reperitur formaliter; extrinseca enim Dei connotata immensâ re verâ non sunt: ergo cum eiusmodi conceptus intrinseci, & identificati in vnaquaque re sint vnici profus, & idem, iuxta sententiâ non præscientium, conficitur iuxta illam prædicatum entis, & similia nec per inclusionem, nec per adiectionem, nec aliter dici posse transcendere plures eiusdem rei formalitates; quin imò de totâ integrâ re, cum illud, tum cætera omnia ipsius rei prædicata indiuisim, eodemque modo verificari, & prædicari; atque adeo neque alia præ aliis, neque vlla omnino transcendentia dicenda esse, ut contra communem consensum conuictus falsus est Arriaga.

Contra quarto: Quia falsum omnino est, ut bene vidit ipse Arriaga, non posse non cognosci à nobis vnamquamque rem in ordine ad ea connotata, quæ iuxta præfatos non præscidentes prædicata transcendentia constituunt, etsi in ordine ad alia possint. Constat enim passim nos concipere alios rerum formalitates, & de eis tractare immemores profus prædicatum transcendentium, quæ illis conueniunt, & consequenter suorum, si quæ habent, connotatorum. Sæpe etiam accidit, ut cognitis aliis rerum prædicatis non transcendentibus, aliqua earundem transcendentia penitus ignorentur, ut multis argumentis *suprà* monstrauimus *disp. 13. quest. 10.* vniuersaliter ostendentes prædicata transcendentia, & non transcendentia mutuo inter se esse præscindibilia, & sæpe de facto præscindi. Igitur etsi demus Aduersariis per id constitui prædicatum transcendens, quod nequeant reliquæ eiusdem rei formalitates concipi sine illo, quia nequit non simul cum connotatis illarum cognosci connotatum illius, adhuc in ipsorum sententiâ falsum persistit aliqua esse prædicata præ aliis transcendentia: quia nulla sunt, quæ necessariò concipi debeant, dum concipiuntur reliquæ omnes eiusdem rei formalitates.

Melius profectò dixissent non præscidentes prædicata metaphysicè transcendentia ea esse, quæ ex omnibus cuiusque rei formalitatibus bene inferuntur.

runtur : non transcendentia verò, quæ secus : nam illationes huiusmodi penes extrinseca connotata, relate ad quæ constituunt ipsi rerum formalitates, bene constare possunt, quatenus aliqua connotata illationem habent ex reliquis, non verò è contra. Cæterum, quia sæpe sæpius in obiectis humanarum scientiarum eiusmodi connotata pro distinguendis ipsorum formalitatibus non supererunt, vt fusè demonstrauimus *supra disp. 13. quæst. illa 9. citatâ*, & eis deficientibus nulla est formalitas, quæ mutuo non inferatur ex reliquis eiusdem rei, iuxta sententiam non præcipientium : quia omnes, seclusis connotatis, vnici sunt, & indiuisus conceptus; ideo ne isto quidem modo defendi potest in eorum sententiâ aliqua esse prædicata transcendentia præ aliis. Adde per istud genus transcendentia potius dicendum esse vnum connotatum transcendere physicè alia ex quibus inferitur, quàm vnam formalitatem transcendere metaphysicè alias, quæ in ordine ad talia connotata constitui dicuntur.

- 411 Ex quibus omnibus concluditur, semel sublati præcisionibus obiectiuis, omnem omnino transcendentiam prædicatorem metaphysicam è medio tolli, vt vel inuitus fortasse fassus est Arriaga.

Propositio 13.

- 412 Etiam suppositâ nostrâ, & communi præcisionum obiectiuarum sententiâ, impossibile est, quod aliquod prædicatum transcendat omnes eiusdem entis formalitates per metaphysicam inclusionem.

In hanc propositionem conueniunt omnes Scotistæ & reliqui qui absolutè negant transcendentiam entis, aliorumque huiusmodi prædicatorem, loquuntur enim de transcendentia per metaphysicam inclusionem, vt iam *proposit. 11.* notauimus. Probat autem primò : quia si potentia ad exigendum, e.g. transcederet per metaphysicam inclusionem omnes formalitates hominis; rationalitas esset conceptus per rationem nostram compositus ex potentia existendi, & ex aliâ quâpiam formalitate, quæ quidem non posset non esse adæquatè condistincta à potentia existendi, & eam excludens à se, vt potè pars cum illâ componens totum : omnis quippè pars cum aliâ componens totum necessariò excludit illam à se, vt est notissimum. Quo fieret, vt potentia existendi in illâ hominis formalitate non includeretur formaliter, & aliàs includeretur, cum supponatur includi in omnibus, quæ est contradictio. Quod si dicatur in illâ etiam includi, idem argumentum conficiam, donec sistamus in aliquâ, in quâ non includatur : nam hic progressio infinita locum non habet, cum nos nequiquam possimus simul concipere infinitas formalitates actu inter se distinctas, quarum aliæ in aliis citra finem actualiter concipiuntur inclusæ, vt constat.

- 413 Dices confusè bene posse concipi à nobis eam infinitam formalitatem inclusarum, & includentium progressionem, vt in continuo in infinitum diuisibile similem partium physicarum progressionem confusè concipimus, etsi concipere nequeamus expressè. Sed primùm caue æquiuocationem : nam stricte, & propriè loquendo aliud est cognitionem esse confusam; aliud esse obscuram. Cognitionis confusa est, quæ cognoscitur plura, non tamen vt plura, sed per modum vnius, quo pacto nos sub

vno conceptu vniuersali cognoscimus confusè plura inferiora contenta sub illo, & hæc opponitur cognitioni distinctæ tangenti plura, vt plura, & inter se distincta, Vtraque autem harum cognitionum aut clara, aut obscura esse potest : Nam cognitio obscura est, quæ opponitur claræ, tangitque obiectum suum, sine illud sit vnum, siue multiplex, veluti sub luce malignâ, id est, obscurè : Cum tamen clara, veluti sub perspicuâ luce illud attingat, id est, clarè. Vnde patet discrimen cognitionis confusæ, & distinctæ ex parte obiecti se habere, cum tamen cognitio obscura, & clara ex modo solùm tendendi discriminentur. Hinc dico cognitione distinctâ, siue ea clara sit, siue obscura, dumtaxat posse nos concipere simul certum, limitatamque numerum conceptuum obiectiuorum. Nam cum intellectus noster cuncta cognoscat per phantasmata sensibilia habentia aliquam quantitatem, quæ minor minima sensibili esse non potest, in eisque apprehendendis phantasmam sequatur, certam dumtaxat, limitatamque quantitatem obiecti aut continuam, aut ex continuâ, & discreta coalescentem, & consequenter certam, limitatamque multitudinem conceptuum obiectiuorum potest simul suâ apprehensione complecti; adeo vt si aliquid amplius velit concipere, tantumdem ex præconceptis relinquere debeat, vt experientiâ constat, & fusius demonstrauimus *supra disp. 1. q. 2. & 3.* Tantum abest vt multitudinem infinitam conceptuum obiectiuorum simul possimus concipere cognitione distinctâ, siue ea clara sit, siue obscura. Ex quo patet neque in aliquo ente infinitas formalitates, neque in continuo diuisibili sine fine infinitas partes posse nos simul distinctè, & per modum plurium concipere, sed necessariò eas finitas, imò, & paucas esse debere. Et quoniam formalitates in ente plures non sunt, quàm, quæ à nobis actu concipiuntur distinctæ, quia earum distinctio, & pluralitas à nostrâ dumtaxat nascitur cognitione, ideo licet demus cognosci à nobis in continuo prædicto infinitas partes confusè, dum paucas qualdam dumtaxat distinctè cognoscimus, eo quod talis partium infinitudo, vt ponimus, datur à parte rei, tenditque intellectus ad cognoscendum quidquid ibi est realiter; dum tamen cognoscimus in quouis ente aliquas formalitates distinctè, nullas alias, nedum infinitas dici possumus cognoscere confusè : nisi fortasse eas, quas prius cognitas distinctè postmodum sub vno conceptu secundario adunamus, vt adunare solemus formalitates generis, & differentia sub vno conceptu definiti : quo iure sub conceptu definiti dicuntur complecti confusè, quæ per definitionem attinguntur distinctæ, iuxta doctrinam latius traditam *supra disp. 13. q. 9.*

Ex quibus liquet progressionem actu infinitam formalitatum inclusarum, & includentium neque confusè, neque distinctè, neque obscurè, neque clarè posse concipi à nobis, & consequenter illam omnimodis impossibilem esse; sistendumque necessariò esse subinde in aliquibus formalitatibus, quæ non includant in se formaliter eam, quæ dicitur omnes transcendere, quales sunt vltimæ differentia; atque adeo transcendentiam metaphysicam per inclusionem actualem vsque ad vltimas differentias nequaquam fieri, prout opinati sunt Aduersarij. Adde nec fieri posse per inclusionem fundamentalem, præbentibus scilicet fundamentum ipsis vltimis differentiis, vt nos in eis formalitatem transcendentem concipiamus inclusam partientes videlicet illas in duas formalitates, cum an-

teā essent penitus indiuise: quoniam vltimæ differentie duntaxat possunt fundamentum præbere, vt nos iudicemus de illis formalitatem transcendente, nequimus autem iudicare supposito modo naturali, quem iudicandi habemus, nisi attribuendo eam ipsas per modum cuiusdam actus ab eisdem adæquate distincti. Quo fit, vt transcendentia talis formalitatis necessarîo per adiectionem metaphysicam fiat, vt *prop. 11. statutum est.*

415 Secundo probatur propositio, supposito quod potentia ad existendum e.g. in rationalitate includatur, vt censent Aduersarij. Aut præter totam potentiam existendi repletam in rationalitate restat aliquid insuper in ipsâ rationalitate formaliter, aut nihil prorsus restat? Si nihil: ergo potentia existendi non magis includitur in rationalitate, quàm in se ipsâ, potentiaque existendi, & rationalitas idem omnino conceptus obiectiuus est synonymè significatus per ista nomina: quo nihil absurdius, neque remotius ab Aduersariorum sententiâ. Si verò præter totam potentiam existendi restat in rationalitate aliquid, id quidem nequit in se includere potentiam existendi: quia aliâs, præter totam potentiam existendi, restaret potentia existendi, quod est implicatorium, vt patet.

416 Tertiò pone hominem per cognitionem præcisiuam cognoscere omnem omnino potentiam existendi imbibitam in rationalitate, & nihil amplius, quod in opinione præcipientium obiectiuè, in quâ procedimus, manifestè est possibile. Quo posito, rogo. Aut talis homo ignorat aliquid de rationalitate, aut nihil? Si nihil: ergo rationalitas formaliter amplius non est, quàm potentia existendi, quod & absurdum est, vt patet, & omnem inclusionem formalitatis transcendentis è medio tollit, vt etiam patet. Si aliquid, in eo vtiq. nequit includi aliqua potentia existendi: Fieret enim vt aliqua potentia existendi in rationalitate imbibita ignoraretur, seu non cognosceretur à tali homine: quo tempore cognoscitur omnis, quod est contradictio.

417 Quarto probatur propositio: quia si potentia existendi includitur in rationalitate non potest non distingui ab illâ inadæquatâ distinctione tanquam inclusum ab includente: sed quoties aliquid ab alio inadæquatè distinguitur tanquam inclusum ab includente, necesse est vt habeat in illo aliquid, à quo adæquatè distinguatur, & in quo subinde non includatur: igitur si potentia existendi includitur in rationalitate, necesse est, vt sit ibidem aliquid non claudens potentiam existendi. Quo cessat eius transcendentia per inclusionem vsque ad vltimas differentias, prout ab Aduersariis adstruitur. Cartera patent. Minor probatur: quoniam distingui inadæquatè inclusum ab includente nihil est aliud, quàm esse in includente aliquid adæquatè identificatum cum incluso, & aliquid adæquatè ab illo distinctum, vt satis ex se est notum. Pone ergo omnem omnino potentiam existendi in rationalitate inclusam esse A, & residuum ipsius rationalitatis esse B, eritque coniunctum A B inadæquatè distinctum ab A: quia habet ipsum A, quod secum adæquatè est idem, & B, quod est adæquatè distinctum ab A, atque adeo nihil illius habens inclusum in se.

418 Quintò probatur propositio argumentis omnibus, quibus *disp. 1. 3. quæst. 10.* monitruui formaliter transcendentis mutuo præcindi obiectiuè per intellectum nostrum ab illis, quas dicuntur tran-

scendere. Quod fieri non posset si transcenderent per inclusionem, sicuti censent Aduersarij, vt est notum. Imò verò, quia præcisio non mutua formalitatum omnino impossibilis est, vt ibi monitruui, inde conuincitur transcendentiam metaphysicam per inclusionem omnino implicatorem esse: quia ex vnâ parte sine aliâ quâ præcisio formalitatum stare non potest, vt patet. Cum certum sit non posse includi in alio id, quod illud non componit simul cum alterâ parte à se distinctâ, siue præcisâ: ex aliâ verò parte nulla queat formalitatum præcisio siue mutua, siue non mutua in tali transcendentia inueniri. Quo iure P. Vasquez omnem transcendentiam conceptus obiectiuus entis (puta per inclusionem) negauit, admittens duntaxat transcendentiam solius nominis, & cum eo alij, vt videbimus *q. seq.*

Obiici tamen potest, & solet contrâ nostram propositionem. Rationalitas, e.g. vt condistincta ab animali non est nihil: ergo est aliquid: ergo est ens formaliter. Respondeo quidem ens formaliter, non tamen per formam entis in se inclusam; sed sibi adiectam metaphysicè. Concretum enim ens ex potentia ad existendum tanquam ex formâ, & ex subiecto talis potentie coalescit, quod in proposito est rationalitas. Quod concretum subinde adiectiuè usurpatum in sensu formali verificatur de rationalitate, vt vniuersè omne concretum adiectiuum, seu metaphysicum, seu physicum in sensu formali verificatur de subiecto, cui conuenit, iuxta doctrinam vniuersalem datam *disp. 2. q. 4.*

Sed replicabis. Rationalitas vt condistincta formaliter à potentia existendi sibi adiecta non est nihil: ergo est aliquid: ergo est ens, non adiectiuè, sed substantiuè, & intrinsecè: ergo per rationem entis intrinsecè in se inclusam. Respondeo rationalitatem, substantiuè loquendo, duntaxat esse potentiam ratiocinandi, quæ formaliter conceptus quidam obiectiuus est simplex, de quo (sicut & de alijs huiusmodi) nihil potest prædicari in sensu formali essentialiter præter ipsum de ipso, vt si dicas *rationalitas est rationalitas*, aut quid æquiualens; quidquid enim aliud prædicaretur, accidentaliter prædicetur de illo, atque adeo adiectiuè necesse est, iuxta doctrinam vniuersalem etiam datam *disp. 2. q. 4. & sæpe alibi*. Itaque etsi si verum absolute loquendo rationalitatem sub quavis præcisione acceptam ex parte subiecti, esse formaliter ens, verum, bonum, distinctum à reliquis, &c. sumptis (vt absolute iuxta nostrum commune modum concipiendi sumuntur) his prædicatis accidentaliter, siue adiectiuè metaphysicè: loquendo tamen substantiuè, solum erit verum in sensu formali rationalitatem esse rationalitatem, esse essentiam, esse aliquid, esse ens fundamentale, &c. sumptis nominibus *essentia, aliquid, ens fundamentale, &c.* vti sumi solent æquiuocè pro quouis conceptu obiectiuo non ficto, & consequenter im præsentiarum synonymè cum his nominibus *rationalitas, & potentia ratiocinandi*. Vide ad rem plura loco citato.

Constat itaque ex dictis in totâ hac quaestione quot modis dentur tum in Deo, tum in creaturis prædicabilia, seu prædicata transcendentia. Quo pacto illa à non transcendentibus sint discernenda, & quot sine transcendentia genera possibilia.